

# ŽIVOT ZA KULATOU LOPATOU

aneb

Jenom vzpomínám. Byl jsem obyčejný řidič dělající  
neobyčejnou práci.

ZPRÁVA PRO MÉHO JUNIORA: Už mám vyprázdněný a rozmrzlý mozek. Devadesátky fuč! Už jen na papíře. Páčko, jdu si vyměnit pemprsku! Moc děkuji za velikou podporu mého seniorského nápadu.

Moje seznámení s benzínem začalo okolo 5. roku věku. Otec, který byl hrdým majitelem JAWA 350, mě začal při cestách o víkendu za babičkou brát s sebou. Dostal jsem zelený kabát zvaný hubertus s kapucí. Otec moji postavičku posadil před sebe na kraj nádrže, přepásal mě širokým opaskem a tím jsem byl zabezpečen. Jízda se mě líbila, a vždy jsem se těšil na další, včetně vůně, kterou JAWA vydávala. Máma nás vždy přivítala slovy „smrděl jeden a teď smrdí dva!“. Ale určitě byla ráda, že jsme dorazili v pořádku. Hubertus pověsila na ramínko vyčuchnout do příští jízdy. Není divu, protože než jsme odstartovali, měl otec rituál, který obnášel vytlačit Jawu z kůlny, nastartovat motor, dát na stojan, pomalu nasadit koženou kuklu s brýlemi (později helmu se šipkou vzadu), velké kožené rukavice s okrajem, kožený kabát až na zem, usadit zeleného potomka před sebe, zabezpečit bezpečnostním opaskem proti jeho ztrátě za jízdy a hurá vyrazit. Po této 20minutové přípravě bylo slyšet zavírání oken naštvaných a otrávených sousedů, protože celá ulice byla do dvoumetrové výše zahalena bílo modrým dýmem. Otec to okomentoval svým pořekadlem: ten motor krásně dlabě. Benzín smíchaný do koktejlu s olejem udělá vždy svou práci na jedničku.

Otec byl za války vyučený truhlář, ale pracoval jako řidič nákladního vozu. Díky tomu jsem se s přibývajícím věkem mohl seznámit s mnoha typy válečných a poválečných nákladních vozů. Jezdil jsem s otcem pořád, co to šlo. Do všech vozů jsem se vešel díky své malé postavičce. Ať to byl malý GARANT, PRAGA RND, ve třetím roku věku si vzpomínám, jsem poznal a ucítil naftu, PRAGA S5T – později S5T SUPER – tu jsem měl nejraději. Byla nejhezčí, navíc měla převodovku dělenou na půlky. To byl koncert. Otecko si dával záležet. Já sám jsem dosáhl skoro jeho dokonalosti až ve 20 letech. Myl jsem ji na rampě hadicí, později za odměnu mě otec nechal svézt dokola po docela velkém areálu podniku. Toto se odehrávalo v sobotu, protože byla ještě pracovní, ale skoro všichni stachanovci už zdrhli domů. Já měl školu do 11 hodin, tak jsem tuto sobotní odpolední akci na kole krásně i s odměnou stihnul.

I když otec stojící na stupátku vedle mě ohodnotil můj výkon slovy „ty se stejně jezdit nenaučíš, protože máš olšové nohy po mémě. Ona tě neprodila, tys jí vypadl z oka“. Opět se v něm probudil truhlářský duch.

Vzpomínám si, jak jednou jeho závozník neboli mitfára, našel na silnici zahozené brýle bez skel. Otec prohlásil „nevyhazovat, ty se hodí“ a pověsil je v kabině na stínítko. Přijeli jsme na místo vykládky a paní, co náklad převzala, začala, že neví, kde je razítko a že zapomněla brýle. Otec prohlásil „žádné zle, my máme ve voze brýle, s těma vidí každý“. Přinesl obroučky, paní si je nasadila a „ježíši, já s nima tak krásně vidím“. „No vidíte, já to říkal“. „Jak je to možné?“ „To víte, ony se přizpůsobí na každé oko. A mají čist'ounká skla.“ Závozník Karel tomu dal korunu, když jí vysvětlil, že je s nima vidět za slunečního svitu i za roh – to víte, speciální skla. V kabině konstatoval, že baba má ty svoje zahnojený, že je snad ještě nikdy nečistila. Proto nic nevidí. Smáli jsme se celý týden, jak vyhozené obroučky při budování pobaví a pomohou při práci. Otec nezklamal podle pořekadla – chlapec se liší od muže velikostí hraček.

## ZDŠ A MLADÁ LÉTA

Docházku na ZDŠ bych vyhodnotil jako dost průměrnou. Přisouzená mě byla spolužačka Milena už v první třídě, kdy za mou neposlušnost musela se mnou sdílet první lavici vpravo. Naštěstí ve druhé třídě, po změně třídní učitelky, byl trest ukončen. Vyměnil jsem první lavici za poslední.

V šesté třídě jsme měli drobný incident. Chodilo se na druhou školu na obědy. Milena se chytla při cestě na oběd naší party. Štěbetala pořád dokola „já sem vás viděla, a to se řekne, budete mít průser a dostanete důtku“. V té době jsme byli krásně průhledný, ruce, nohy jako klacky na dráždění opic, 20 kg každý. Došla nám trpělivost. Jak měla na zádech školní kabelu, tak jsme ji bafli, zvedli a pověsili za ucho na pahýl větve borovice, která zde zřejmě rostla pro tyto účely u chodníku. Zavěšená vypadala jako vánoční ozdoba. Až na to, že ozdoby takhle sprostě nenadávají. Krásně visela tak metr nad zemí. Byla osvobozena až kolemjdoucími občany. Na dotaz, kdo jí to udělal vyštěkla s pláčem „to Valenta s tou svojí smečkou z našeho béčka!“

Ve třídě byla hezká děvčata. Dnes už jsou mladé babičky nebo starší slečny. Poberaly spoustu zkušeností a šarmu. Můžu dámám jen závidět. Byl jsem o toto období ošizen. My chlapáci jsme ozdobeni pouze tukovým prstencem.

Na rozdíl od nich je jedna z mnohých mých zkušeností zahraniční – při návštěvě vykřičeného domu – už vím proč má takový název – jsem nevlastnil požadovaný obnos, tak hodně křičel personál, když mě vyhazovali na ulici.

Při srazu po padesáti letech mi dáma Milena neopomněla znovu připomenout borovici slovy „ty hajzle, visela jsem tam jako Gagarin na obloze! To ti nikdy nezapomenu!“ „Neva, milá spolužačko, já už jsem ti dávno odpustil. Mohla si být pyšná, Gagarin byl přece Američan!“

Jak šel čas, tak jsem trávil prázdniny u babičky a v nákladním autě. Soudruzi měnili vozový park z RVHP, otec dostal nový 3tunový vůz, rumunský, značky Carpatti. S velkou slávou s několika kolegy je jeli převzít na Slovensko-maďarské hranice na přechod Šahy. Prý auto jako osobák, sláva. Strašně moc se těšili. Nový vůz, to bude něco! Bylo velké zklamání. Ale potichu a za tmy je všechny dovezli do garáží, aby nikdo neviděl ty příšery v barvě vojenská khaki. Prostě zkrácený ZIL, spotřeba 100 na 100, s osobákem společný jen ten benzín. Děs, běs – hrůza, fuj! Otec jezdil rok na kole do práce po humnech, aby se mu chlapi neposmívali. Ale málo platné, hospoda udělala své. Z krále silnic spadl do přezdívký Zkrácený Rumun. Dlouho to nemohl rozchodit. Ale jelikož byl celý já, dostal v tom hanebně těžkém období spásný nápad. Věděl, že motůrek Carpatti je zázrak techniky – je hladový jak celá rumunská armáda, servítky si nebere. Tak nahodil udičku. Jelikož všichni posměváčci vlastnili osobní auta, tenkrát taky pěkně papající, a tak se náhle překabátili. Najednou byli velcí kamarádi, sem tam tady dáreček, milé úsměvy atd. Opravdu milí lidé. To nejde zapomenout. Ale otec odolal pokušení a jenom sliboval, což mu činilo velkou radost a zadostiučinění. Určitě by ho někdo ze staronových kámošů naprášil. Tenkrát fungovaly tzv. bloky tankovací. Měnila se po čase barva, byly očíslované, zezadu razítko podniku. Zjistit prodejce otázka jednoho dne. Otec se kolenovrtům smál, jak dolezají a prosí. Ale nová Praga S5T Super situaci vyřešila.

Čas běžel rychle dopředu tímto benzinovonaftovým obdobím a já při svém zarmoucení z rumuna jsem se věnoval i jiným vědeckým oborům. Kvůli tomu, by se vědělo, čím budu v dospělosti. Máma říkala, že s mojí snahou dělat průsery skončím u lopaty. Jak to tenkrát mohla vědět? Proto jsem začal zkušebně pracovat s elektrickým proudem. Podle časopisu ABC, kde byly různé plánky a návody, jsem sestrojil točící se lampičku. A povedla se. Vše bylo bezva funkční, měl jsem obrovskou

radost ze své samostatné ruční práce. Ještě elektrikářskou, pro mě jednoduchou maličkost, namontovat na šňůru zástrčku a šňůrový vypínač, aby to nesvítilo celý den, nebudeme přece mrhat elektřinu těžce vyrobenou na vodní elektrárně Vranov nad Dyjí. Zástrčka, dobrý. Vykuchal jsem šňůrový vypínač, ohlodal první drát na dvou místech, připojil ho na dva nabízející se šroubky a zde byl uložen kámen mudrců – i když jsem byl pokročilý dráteník, nikde jsem nezaslechl, že se musí přerušit ten jeden drát, aby dělal vypínač, co má. Ale tohle pravidlo nebylo dodrženo. Zastrčil jsem zástrčku do zásuvky a ejhle, lampička zářila na 100 W žárovku opravdu krásně. Vnitřek se točil teplem od žárovky, jak má, nádhera, mám velké štěstí! Pyšné čekání na příchod otce a matky z práce. Dal jsem si závazek, že se budu elektrice věnovat víc. Přece mě to baví. A není to dřina. Blíží se má skvělá budoucnost. Pozor, klíče v zámku. Rodiče už jsou doma a já velkolepě s nadmutým hrudníkem (jako když havran srazí paty) ohlásil dokončení lampičky. Otci jsem nasucho ukázal, jak ten výrobek má fungovat. Byl jsem pochválen, že jsem si vybral složitější výrobek a za samostatnost. A nyní do akce – se zatajeným dechem – zástrčka. Hurá, svítí! Za chvíli se vnitřek roztočil, jak má. Krása. A teď konec, vypnout. Rána + blesk, úlek, ohromení, oslepení. Po rozplynutí cihlového prachu a kouře bylo zjištěno, že zásuvka opustila svoje místo ve zdi, prorazila okno a visela na černožlutozeleném drátě venku na ulici. Naštěstí nebyla vidět! Na ulici zhaslo pouliční osvětlení a vše se zahalilo do tmy. Byla vyřazena trafostanice pro naši oblast z provozu. Máma sepnula ruce: „za nic mě netrestej!“ Nastala rychlá oprava. Okolí se nesmí nic dozvědět. Při sádrování zásuvky převelenou ze sklepa, mě otecko fláknul po čuni a jelikož měl zase truhlářskou náladu, prohlásil: „z tebe elektrikář nikdy nebude, protože seš dřevák. Kvůli tobě teď sádrují taky Vranovskou přehradu“. Samé příkoří v tak raném věku. Ale byla to šlupka. To jo! Dostal jsem zákaz odebírání ABC. Místo toho mě byl doporučen Čtyřlístek.

K mladým dobrovolným hasičům mě taky nevzali, protože jsem měl záznam o třech zapálení stohů slámy ve stádiu pokus. Ale babička mě říkala, že je to koneckonců naše, že uvnitř můžeme opatrně kouřit, ale abychom raději nic nezapálili. Což se pokaždé nepodařilo.

Vím, že babi vedoucí síly neměla ráda a nemohla jim přijít na jméno. Měla k tomu moc důvodů. Zabavené koně, rozorané meze. A jeden nový, velký. Měla, jak říkala, šťouchadlo na brambory pro prase, které jim šťouchala ve vědru. Šťouchadlo jí sedlo dobře do ruky. Bylo to něco jako malý vypuštěný kopací míč se špičkou a na trubce. Průměrem odpovídal šířce vědra a míč byl těžký. Ideál! Pár bouchanců a hotovo. Bezchybně sloužil spoustu let od druhé světové války. Čirou náhodou měli v místě cvičení lidové ozbrojené složky na téma zadržení a zneškodnění diverzanta. Jeden všímavý příslušník, který procházel kolem plotu, uviděl pracující babičku se šťouchadlem v ruce. Po dvou krocích omdlel. Zbytek příslušníků při koordinovaném vstupu na pole zjistilo, že mají mezeru v rojnici. Když našli chybějícího člena z rojnice ležet u plotu a rozhánějící se babču, velitel okamžitě nechal obklíčit celé stavení a zahradu zbytkem cvičící roty a vydal se vyšetřit nastalou bojovou situací. Když spatřil, co babi drží v ruce, hlasitě zavelel zalehnout. Okamžitě! Plížením 55letého šneka se připlížil k babi a sebral jí z ruky šťouchadlo. Vyslechl si nepočítaně nadávek. Bylo to v trestní sazbě nejmín patnácti let na Mírově. Šťouchadlo opatrně odnesli do blízkého lomu a po přivezení zápalky ze skladu, odpálili. Světe, div se! Pancéřová pěst, zvaná pancrfaust, určená k ničení tanků, fungovala i po tolika letech. Ale nikdo z nás si nevšiml nikdy, že ji babi má a co s tím dělá. Ona zase nevěděla, co to je. Sama by ji bez odborného zákroku stejně neodpálila. Časem vše rozhodila, ale příslušníkům neodpustila. Možná jí zachránili život a praseta na chvíli taky. Komentovala zážitek, kdybych to kráchla sama, mohli mít haranti na dvoře bazén. Tady je měkká zem. No, ale teď mají v lomu novou jeskyňu. Můžou si tam hrát na lovce mamutů. Ale stálo to za to, protože jsem zase po letech viděla připosrané lidové hochy strachem. Povolné kouření ve stohu byla asi pomsta za zničené šťouchadlo.

Dobráci (hasiči) udělali velkou chybu, že mě nevzali do svých řad. Poučen ze svých chyb jsem se začal věnovat intenzivně chemii. Trochu nepřehledná věda. Ve slabé chvílce otec, když viděl moji horlivost ve výzkumu, zakoupil mě k Ježíšku soupravu Mladý chemik. To neměl dělat. Moc toho potom taky litoval a hasiči taky, že mě nevzali. Mohl jsem být alespoň proškolen v hašení. Dokázal jsem využít potenciál této malé soupravy k zapálení třech sklepních kójí a schodiště do suterénu. To byl bengál. Ale touto akcí jsem získal znalosti z dalšího oboru – malíř. Jelikož jsme s otcem museli sklepy vymalovat vápnem. Zase nic pro mě. Čepice z novin jak večerníček a průvan, aby to schlo. Ještě zacintanej od vápna. Svoje omezené znalosti z hašení jsem použil alespoň k udržování ohně než hašouni přijeli na místo.

Po debaklu v oboru malíř jsem dostal příležitost, kterou mě přihrála máma. Bylo to v oboru umělecký aranžér. Přinesla z práce vyražené vodové turistické obtisky. Rád jsem dával obtisky o Velikonocích na vajíčka. To bude bezva, jenom najít místo kam je umístím. Na zdi baráku by nedržely a nejsem sprejer. Příležitost se naskytla v sobotu, když otecko zaparkoval své zánovní kolo značky Ural do kůlny. Šlapohyb měl standartní zelenou barvu a široké blatníky. Byl to těžký typ do boje a musel být schopen uvézt minomet. Získal jsem plochu na obtisky. Jako správný dizajnér jsem umístění obtisků řádně rozplánoval. Musí se to moje dílo líbit, barevně zařít a ladit. Začal jsem od sedadla, na které padli dva obtisky. Jeden byl Nízké Tatry, naproti přišla Demenovská dolina. Krása! Na blatník jako první přišlo srdíčko se jménem Blanka. Řada směřující dolů. Pokračovala Vysoké Tatry, Banská Bystrica, Chopok, Tatranská Polianka. U zadního světla řadu ukončil Poprad. To je dílo! Taťka bude mít radost, myslel jsem si a vylil vodu z hrnce a šel spát. V pondělí po návratu z dřiny mě vyjádřil svoji radost tím, že mě dal pár facek. Kolo hodil do růží. Rozkázal ať ty sračky okamžitě odstraním nebo si nesednu na prdel čtrnáct dnů. Ze sedadla si

Nízké Tatry a Demenovskou dolinu nožem oškrábal sám. Asi za jízdy, nevím. Obtisky dát pryč bylo mnohem těžší než je nainstalovat. Horko těžko teplou vodou s krasíkem, práškem na nádobí, žínka, benzín. Škoda, ještě mě zbyly Vyšné Hágy na přední blatník. Tam by jim to slušelo. Večer táta za všeobecného ticha oznámil, že měli místo mě koupit tři metry dřeva, alespoň by se v zimě ohřáli. Ale i máma nesla na situaci taky svůj lví podíl. Za dva dny přišla rozesmátá domů. Jeden z přítomných účastníků příjezdu otce do práce ji vše sdělil, jak to proběhlo. On si totiž ráno vůbec nevšiml výzdoby svého rotopedu, po příjezdu jako vždy nonšalantně seskočil z kola, pravou nohavici sepnutou dole sichrhajskou, aby mu ji nerafl řetěz. Narazil ale na největšího šprýmaře z garáží Milana. Ten svolal vše, co bylo přítomno na dvoře. Začal „Stániko, jaké byl víkend? Kókám, že jsi stihnul sjezdit celý Tatry. Co to bylo za cestovku? To ste letěli asi tryskáčem, vid’? Poslóché a tu Blanču znám?“ Dvůr se válel smíchy. Táta měl při pohledu na blatník mozkovou a infarkt současně! Aranžérem taky nebudu. Ty barvy mě taky nějak nejdu! Ale úspěch byl. Aspoň u cizích.

Nakonec před vojnou mě přijali kvůli nedostatku členů do oddělení sportovní střelba. To se mě líbilo, střelba je sport, u kterého se leží, a hlavně žádný spěch. Byl jsem střelec 3. třídy a pak dokonce 2. Jezdili jsme po okresních soutěžích. To bylo fajn. Tato záliba ve střelbě mě zůstala dodnes. Taky se pomáhalo při zajištění různých soutěží modelářů, motokáry, motokros, atd.

Potom mě dohnala předvojenská příprava v autoškole, takzvaná trojka – obsahem byl řidičský průkaz B, C, T. Kurz trval půl roku. Teorii a vyhlášku 80 jsem znal perfektně. Praxe se dožene sama. Od 15 let jsem měl skupinu M. Potom od 17 let skupinu A – motorku. Tak už jsem byl zkušený vošlapanej pedál.